

2.11.2022

D/722/03.04.00/2022

Voimaantulo- ja voimassaoloaika:

1.1.2023 – toistaiseksi

Muutostiedot:

Ohjeella kumotaan ja korvataan 23.3.2021 annettu kanteluohje (dnro D/63/998.01/2021).

Säädöserusta:

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annettu laki (676/2000) 20 §

Yksikkö, josta normi on saatavissa:

Valtiontalouden tarkastusvirasto, kirjaamo (sähköposti: kirjaamo@vtf.fi)

Yksikkö, joka antaa tarkempia tietoja:Valtiontalouden tarkastusvirasto, Kantelut ja väärinkäytösilmoitukset toiminto, ajantasaiset yhteystiedot on esitetty tarkastusviraston verkkosivuilla ([Kantelut ja väärinkäytösilmoitukset](#)).

Valtiontalouden tarkastusviraston ohje kantelun tekemisestä ja käsittelystä

1 Säädöserusta

Kanteluiden käsittely liittyy Valtiontalouden tarkastusvirastolle Suomen perustuslain 90 §:n 2 momentissa säädettyyn tehtävään tarkastaa valtion taloudenhoitoa ja talousarvion noudattamista sekä ehdokkaan vaalirahoituksesta annetussa laissa (273/2009) ja puoluelaisissa (10/1969) säädettyihin valvontatehtäviin.

Tarkastusviraston tehtävistä ja tarkastusoikeudesta on säädetty tarkemmin valtiontalouden tarkastusvirastosta annetussa laissa (676/2000) ja laissa valtiontalouden tarkastusviraston oikeudesta tarkastaa eräitä Suomen ja Euroopan yhteisöjen välisiä varainsiirtoja (353/1995), laissa talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista (869/2012) eli niin sanotussa finanssipoliittisessa laissa sekä laissa hyvinvointialueesta (611/2021) ja laissa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021).

Kantelun tekemiseen ja käsittelyyn sovelletaan, mitä hallintolain (434/2003; muut. 368/2014), 8 a luvussa säädetään hallintokantelusta.

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 20 §:n ja tarkastusviraston työjärjestyksen (VTV dnro 318/00/2019/27.3.2019) nojalla tarkastusvirasto on antanut tämän ohjeen kantelun tekemisestä ja sen käsittelystä tarkastusvirastossa.

2 Mistä voi tehdä kantelun?

Tarkastusvirastolle voi tehdä kantelun

1. valtion taloudenhoidon laillisuudesta tai valtion talousarvion noudattamisesta
2. valtion määräysvallassa olevista yhtiöistä seuraavissa asioissa:
 - valtion omistajaohjauksen ja omistajapolitiikan laillisuus sekä muu valtion taloudenhoidon laillisuus yhtiöissä ja niiden ohjauksessa
 - valtion omistajavallan käyttöön liittyvät asiat

3. hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 4 §:ssä tarkoitettuun hyvinvointialuekonserniin kuuluvien:
 - o yhteisöjen ja säätiöiden taloudenhoidon laillisuudesta
 - o taloudenhoidon laillisuudesta valtiolta saadun rahoituksen osalta muissa 4 §:ssä tarkoitetuissa yhteisöissä, säätiöissä ja laitoksissa, joissa hyvinvointialue käyttää määräysvaltaa yhdessä valtion tai yhden tai useamman hyvinvointialueen tai kunnan kanssa
4. Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen sekä näitä tehtäviä varten perustettujen, kaupungin määräysvallassa olevien yhteisöjen toiminnan ja taloudenhoidon laillisuudesta valtiolta saadun rahoituksen osalta
5. vaali- ja puoluerahoituksesta seuraavissa asioissa:
 - o ehdokkaan vaalirahoitusta koskevassa asiassa ainoastaan siitä, että ilmoitusvelvollisen tarkastusvirastolle antama ilmoitus vaalirahoituksesta on olennaisilta kohdiltaan ilmeisen virheellinen tai puutteellinen
 - o puoluerahoitusta koskevassa asiassa, jos epäilee, että puoluelain tukea, vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamista tai näihin liittyvien asiakirjojen ja tietojen laatimista tai toimittamista koskevien säännösten noudattamisessa on olennaisia virheitä tai puutteita.

Kenen toiminnasta voi kannella?

Valtiontalouden tarkastusvirastolle voi kannella

- ministeriöistä tai valtion virastoista ja laitoksista
- valtion liikelaitoksista ja rahastoista
- hyvinvointialueiden taloudenhoidosta
- Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen taloudenhoidosta valtiolta saadun rahoituksen osalta
- valtion avustuksen ja muun tuen saajista
- valtion määräysvallassa olevista yhtiöistä
- Suomen ja Euroopan unionin välisistä varainsiirroista.

Kenen toiminnasta ei voi kannella?

Valtiontalouden tarkastusvirastolle ei voi kannella

- eduskunnasta eikä sen vastattavana olevista rahastoista
- Suomen Pankista
- Kansaneläkelaitoksesta
- kunnista (poikkeuksena edellä mainittu Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen taloudenhoidon laillisuus valtiolta saadun rahoituksen osalta)
- muiden maiden viranomaisista
- kansainvälisistä järjestöistä
- yksityishenkilöistä.

Tarkastusvirasto ei tutki

- kantelua, joka koskee yli kahta vuotta vanhaa asiaa, ellei tutkimiseen ole erityisiä syitä
- asiaa, joka ei kuulu tarkastusviraston toimivaltaan
- asiaa, joka on parhaillaan tuomioistuimen tai muun viranomaisen käsiteltävänä
- asiaa, jossa muutoksenhaku on kesken tai johon voi vielä hakea muutosta
- nimetöntä kantelua, ellei siihen ole erityisiä syitä.

Kanteluina ei käsitellä selvityspyyntöjä ja muita yhteydenottoja, jotka kohdistuvat

- tarkastusviraston tarkastusoikeuden piiriin kuuluvien toimintojen tarkoituksenmukaisuuteen
- valtion taloudenhoidon ja poliittisen päätöksenteon ja niihin liittyvän valmistelun tarkoituksenmukaisuuteen
- viranomaisen palveluksessa olevan yksittäisen henkilön toimintaan.

Jos kantelu on tehty asiasta, jota ei käsitellä tarkastusvirastossa, tarkastusvirasto voi siirtää kantelun tai muun yhteydenoton toimivaltaiselle viranomaiselle. Tarkastusvirasto ilmoittaa siirrosta kantelun tekijälle ja tarkastusvirasto jättää asian muutoin tutkimatta (hallintolaki 21 §).

3 Kuinka kantelu tehdään?

Kantelun voi tehdä tarkastusviraston verkkosivuilla olevalla kantelulomakkeella tai kirjallisesti vapaamuotoisena. Kantelun voi tehdä kuka hyvänsä. Kantelu tehdään usein itseään koskevasta asiasta, mutta kannella voi myös toisen puolesta tai yhdessä muiden kanssa. Tällöin mukaan on liitettävä valtakirja. Kantelu tulee tehdä kotimaisella kielellä tai erityisestä syystä englanniksi. Kantelu osoitetaan Valtiontalouden tarkastusvirastolle.

Kantelussa on mainittava

- minkä viranomaisen tai organisaation menettelyä kantelija arvostelee
- mitä menettelyä tai päätöstä kantelija pitää lainvastaisena
- miksi kantelija pitää menettelyä tai päätöstä lainvastaisena
- onko asia vireillä tuomioistuimessa tai muualla
- mitä kantelija toivoo tarkastusviraston tekevän.

Kanteluun on hyvä liittää kopiot asiaan liittyvistä päätöksistä ja muista asiakirjoista.

Kantelusta täytyy käydä ilmi kantelijan

- nimi
- osoite
- yhteydenpitoa varten mielellään puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite.

Tarkastusvirasto ei tutki nimetöntä kantelua, ellei siihen ole erityisiä syitä.

4 Mihin kantelu toimitetaan?

Kantelu tulee lähettää tarkastusvirastolle ensisijaisesti sähköisesti, joko verkkosivuilla olevaa lomaketta käyttämällä tai sähköpostilla kirjaamoon.

Kantelun voi toimittaa myös paperimuotoisena postitse tai tuoda tarkastusvirastoon työpäivinä klo 9–15 osoitteeseen Porkkalankatu 1, Helsinki, jossa asiakirjat jätetään kiinteistön ensimmäisen kerroksen vastaanottoon.

Valtiontalouden tarkastusvirasto Postiosoite: PL 1119, 00101 Helsinki Käyntiosoite: Porkkalankatu 1, 00180 Helsinki Kirjaamon sähköposti: kirjaamo@vtv.fi Lisätietoja: Kantelut ja väärinkäytösilmoitukset
--

5 Kirjaaminen ja tietosuojan periaatteet kantelun käsittelyssä

Kun kantelu tulee tarkastusvirastoon sähköisesti, kirjeenä postin välityksellä tai henkilökohtaisesti toimitettuna, tarkastusviraston kirjaamon henkilökunta kirjaa saapuneen asiakirjan tarkastusviraston diaariin. Asialle annetaan diaarinumero (rekisteröintitunnus). Diaariin merkitään myös asian käsittelijät ja asian käsittelystä vastaava virkamies. Sähköisen kantelun tekijälle lähetetään kuittaus vastaanottamisesta.

Suomen perustuslain (731/1999) 12 §:n mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja tallenteet ovat julkisia, ellei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Asiakirjojen julkisuutta rajoittavat laissa yksilöidyt salassapitoperusteet, kuten perustuslaissa turvattu yksityiselämän suoja (10 §:n 1 momentti).

Kanteluasiakirjoihin ja kantelun selvittämiseksi hankittuihin asiakirjoihin sovelletaan lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), joka määrittelee yksityiskohtaisemmin asiakirjojen julkisuuden ja salassapidon. Lain tavoitteena on lisätä viranomaistoiminnan julkisuutta, joten kantelua koskevat asiakirjat ovat pääsääntöisesti julkisia.

Kantelu tai jotkin siihen liittyvät asiat voidaan joissakin tapauksissa pitää myös salassa. Salassapito voi perustua julkisuuslaissa säädettyyn syyhyn tai jonkin erityislain säännökseen.

Kantelujen käsittelyssä tarkastusvirastoon kertyy sekä henkilötietoja että muunlaista tietoa. Henkilötietoja koskee tietosuojalaki (1050/2018), joka täsmentää ja täydentää EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) kansallista soveltamista.

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus saada pääsy tietoihinsa tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa säädetyn edellytyksin. Lisäksi rekisteröidyllä on oikeus vaatia, että rekisterinpitäjä oikaisee ilman aiheetonta viivytystä rekisteröityä koskevat epätarkat ja virheelliset henkilötiedot. Mahdollisuudesta tarkastus- tai oikaisupyynnön tekemiseen on ilmoitettu tarkastusviraston Kantelu- ja väärinkäytösilmoitusten tietosuojaesosteessa.

Tarkempia tietoja diaariin merkittävistä tiedoista, diaaritietojen julkisuudesta ja luovuttamisesta sekä rekisteröidyn oikeuksista on tietosuojaesosteessa, joka on saatavilla Valtiontalouden tarkastusviraston kirjaimosta (puh. 09 432 5809 tai kirjaamo@vtv.fi) sekä viraston verkkosivustolta (<https://www.vtv.fi>).

6 Miten tarkastusvirasto tutkii kantelun?

Jos kantelun perusteella on aihetta epäillä, että kantelun kohde on toiminut lainvastaisesti tai laiminlyönyt velvollisuutensa, tarkastusvirasto tutkii kantelun kohteena olevat seikat ja antaa asiassa ratkaisunsa. Tarkastusvirasto voi myös tarvittaessa päättää, että se toteuttaa kantelun johdosta erillisen tarkastuksen tai ryhtyy muihin vastaaviin toimenpiteisiin.

Kanteluasian ratkaisemiseksi asiaa valmisteleva virkamies perehtyy asiaan ja tarkastusvirasto kuulee kantelun kohdetta sekä tarvittaessa pyytää selvityksiä ja lausuntoja viranomaisilta.

Kantelua tutkittaessa tarkastusviraston tietojen saantioikeuteen liittyvä oikeiden tietojen antamisvelvollisuus ei syrjäytä oikeutta olla ilmiantamatta itseään tai oikeutta olla avustamatta oman syyllisyytensä selvittämisessä (itsekriminointisuoja eli myötävaikuttamattomuusperiaate). Tilanteessa, jossa virkamiehen epäillään syyllistyneen rikokseen, hänellä on oikeus olla myötävaikuttamatta syyllisyytensä selvittämiseen.

Valtiontalouden tarkastusvirastolle tehdyissä kanteluissa asianosaisena on yleensä valtio ja sen viranomainen tai joku muu oikeushenkilö. Arvostelun kohteena oleville asianosaisille varataan tilaisuus tulla kuulluksi kantelun käsittelyn aikana.

Ehdokkaan vaalirahoitusta koskevassa kanteluasiassa tarkastusvirasto voi lähettää ehdokkaan vaalirahoitusta koskevan lain (273/2009) 8 §:n 3 momentin tarkoittaman selvityspyynnön kantelun kohteelle.

Kanteluasian ratkaisu annetaan tiedoksi kantelun tekijälle, kantelun kohteelle ja niille tahoille, joilta on pyydetty lausunto.

Kantelun tutkinta tarkastusvirastossa on maksutonta.

7 Mitä kantelusta voi seurata?

Tarkastusvirasto voi kanteluasiassa antamassaan ratkaisussa

- kiinnittää valvottavan huomiota hyvän hallinnon vaatimuksiin
- saattaa valvottavan tietoon käsityksensä lain mukaisesta menettelystä
- antaa valvottavalle huomautuksen.

Jos kantelu on perusteeton eikä siten ilmeisen selvästi anna aihetta tarkastusviraston toimenpiteisiin tai jos kantelu ei kuulu tarkastusviraston toimivaltaan, tarkastusvirasto päättää, että se ei tutki asiaa.

Tarkastusvirasto voi myös

- ilmoittaa kanteluasiasta kantelun kohteena olevaa tahoa ohjaavalle ministeriölle tai muulle viranomaiselle sekä harkintansa mukaan eduskunnan tarkastusvaliokunnalle
- siirtää kanteluasian selvitettäväksi asiasta vastaavalle hallintoviranomaiselle tai sille viranomaiselle, joka valvoo kantelussa arvosteltua toimintaa, yleensä ministeriölle
- tehdä rikosilmoituksen rikoksesta, joka on tehty valtion viranomaisen, laitoksen, liikelaitoksen tai valtion rahaston toiminnassa ja kohdistunut kyseisen tahon hoitamiin tai vastattavana oleviin varoihin tai omaisuuteen, jos tarkastettava ei ole itse tehnyt rikosilmoitusta.

Mikäli kantelun kohteena oleva teko luonteensa tai vakavuutensa perusteella antaa aihetta ryhtyä toimenpiteisiin muussa laissa säädetyn menettelyn käynnistämiseksi, kantelun käsittely raukeaa.

Tarkastusvirasto ei voi kanteluasiaa käsitellessään

- muuttaa tai kumota viranomaisten tai tuomioistuinten ratkaisuja
- määrätä maksettavaksi vahingonkorvauksia
- antaa lainopillisia tai taloudenhoidollisia neuvoja
- sovittaa valtion tai muun sen valvontavallassa olevan yhteisön ja muun tahon välisiä oikeudellisia tai hallinnollisia kiistoja.

8 Lainsäädäntö

Kanteluasioiden käsittelyssä tarkastusvirastossa noudatetaan muun muassa seuraavia säännöksiä:

- [Suomen perustuslain valtionalouden tarkastusvirastoa koskevat säännökset \(731/1999\)](#)
- [Puoluelaki \(10/1969\)](#)
- [Laki valtionalouden tarkastusviraston oikeudesta tarkastaa eräitä Suomen ja Euroopan yhteisöjen välisiä varainsiirtoja \(353/1995\)](#)
- [Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta \(621/1999\)](#)
- [Laki valtionalouden tarkastusvirastosta \(676/2000\)](#)
- [Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa \(13/2003\)](#)
- [Kielilaki \(423/2003\)](#)
- [Hallintolaki \(434/2003\)](#)
- [Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta \(273/2009\)](#)
- [Laki talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista \(869/2012\)](#) eli niin sanottu finanssipoliittinen laki
- [EU:n yleinen tietosuoja-asetus \(2016/679\)](#)
- [Tietosuoja laki \(1050/2018\)](#)
- [Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta \(306/2019\)](#)

- [Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta \(906/2019\)](#)
- [Laki hyvinvointialueesta \(611/2021\)](#)
- [Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla \(615/2021\)](#)
- [Valtiontalouden tarkastusviraston työjärjestys \(D/177/00.00.00/2023, astunut voimaan 1.4.2023\)](#)

9 Kanteluohjeen voimaantulo

Tämä kanteluohje tulee voimaan 1.1.2023. Ohjeella korvataan 23.3.2021 annettu kanteluohje D/63/998.01/2021.

Helsingissä 2. päivänä marraskuuta 2022

Sami Yläoutinen
pääjohtaja

Klaus H Naumanen
johtava tuloksellisuustarkastaja